

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS
OF CONTEMPORARY SOCIETY**

**PROCEEDINGS OF II INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
SEPTEMBER 12-14, 2024**

**LONDON
2024**

SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF CONTEMPORARY SOCIETY

Proceedings of II International Scientific and Practical Conference

London, United Kingdom

12-14 September 2024

London, United Kingdom

2024

UDC 001.1

The 2nd International scientific and practical conference “Scientific achievements of contemporary society” (September 12-14, 2024) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2024. 446 p.

ISBN 978-92-9472-192-1

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Scientific achievements of contemporary society. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-achievements-of-contemporary-society-12-14-09-2024-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 Cognum Publishing House ®

©2024 Authors of the articles

УДК 376.4

ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ СПРИЙНЯТТЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ

Калініна Тетяна Станіславівна

к.п.с.н., доцент

Бортник Євгенія Миколаївна

Студент

Комунальний заклад "Харківська гуманітарно-педагогічна академія"

Харківської обласної ради

м. Харків, Україна

Анотація: У статті розглядається процес розвитку сприйняття у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями інтелекту. Описуються етапи та наводяться приклади на користь розвитку сприйняття в процесі корекційної роботи з дітьми, які мають інтелектуальні порушення.

Ключові слова: діти молодшого шкільного віку з порушеннями інтелекту, сприйняття, сенсорні еталони, інтелект, вищі психічні функції.

Особливої значимості в сьогоденні розв'язання питання надання освітніх послуг в Україні, набуває стосовно дітей молодшого шкільного віку з порушеннями інтелекту, адже за минулі 5 років кількість дітей з ООП збільшилася в кількості майже у 2,5 рази – з 4655 вихованців у 2019 році в закладах дошкільної освіти до 11285 вихованців у 2024 році, та більш як удвічі – з 18643 учнів з ООП в закладах загальної середньої освіти у 2019 році до 40354 учнів у 2024 році.

У зв'язку з тим, що на основі сприйняття утворюються уявлення про об'єкти, а інакше кажучи про оточуючий світ, тому цей пізнавальний психічний процес, який полягає у відображенні людиною предметів і явищ, є комплексом всіх їх якостей при прямій дії на органи чуття. Цей важкий різноманітний процес вимагає точного та вичерпного вивчення, щоб ефективно організувати навчальний процес.

Інтелектуальні порушення утворюються, як наслідок органічного ушкодження центральної нервової системи, яка є потрібним фундаментом для розвитку мислення дитини, її пам'яті, уявлення, сприймання предметів та явищ навколишнього світу (тобто, основою психічного розвитку).

Звуження і уповільнення зорових, слухових, кінестетичних, тактильних, нюхових та смакових відчуттів і сприймань спричиняють труднощі в орієнтуванні оточуючим середовищем. Слабкий рівень розвитку сприймання не надає можливості створити правильне уявлення про те, що є навколо цієї дитини і про те, що вона є сама. Частіше за все, такі діти мають складнощі у вловлюванні подібності і відмінності між предметами і явищами, які мають лише окремі однакові ознаки (наприклад, колір). Вони можуть часто не відчувати відтінки, помилково визначають глибину, об'єм різних характеристик предметів, віддаленість від спостерігача, що пояснюється складнощами аналізу і синтезу інформації, яка надходить та сприймається.

Розвиток усіх психічних процесів у дітей цієї категорії відрізняється якісною своєрідністю, тоді як перша стадія пізнання — відчуття і сприймання — вже порушена [1, с. 38]. Погіршеність і слабкість розрізнення зорових, слухових, кінестетичних, тактильних, нюхових і смакових відчуттів зумовлює помилки під час засвоєння певних навчальних предметів, це явище відображається в повільному темпі опрацювання та усвідомлення навчального матеріалу.

Тобто сенсорне виховання має великий системний педагогічний вплив, спрямований на формування способів чуттєвого пізнання та вдосконалення відчуттів та сприймань. Сенсорне виховання має дуже важливе значення для всебічного розвитку дитини. О. Усова відзначала, що 9/10 всього розумового багажу дітей дошкільного віку складають результати діяльності органів чуття. Видатні педагоги – Ф. Фребель, М. Монтесорі, О. Декролі, С. Русова відзначали його як одну з основних сторін дошкільного виховання [2, с. 1].

Сенсорне виховання дитини - це виховання її сприйняття і створення уявлень про зовнішні характерні ознаки предметів: їх форму, колір, величину,

положення в просторі, а так само запах, смак тощо.

Фундамент загального інтелектуального розвитку дитини становить саме сенсорне виховання, воно потрібне для успішного академічного навчання дитини. З сприйняття предметів і явищ навколишнього світу починається пізнання. Всі інші форми пізнання будуються на основі образів сприйняття, і є результатом їх переробки. Оволодіння знаннями та вміннями вимагає постійної уваги до зовнішніх властивостей предметів (форми, кольору, величини).

Від сенсорного розвитку дитини залежить і його готовність до шкільного навчання. Так, більша частина складнощів, що виникають перед дітьми в процесі навчання, мають зв'язок саме з низьким рівнем точності і гнучкості сприйняття. В результаті чого виникають спотворення в написанні букв, в побудові рисунка, неточності у виготовленні поробок на уроках трудового мистецтва. Мають місце, помилки під час виконання вправ на заняттях з фізичної культури, дитині важко відтворювати зразки рухів за педагогом.

В якості способів усунення помилок в пізнавальних завданнях, в сенсорній культурі існують сенсорні еталони – загальноприйняті зразки зовнішніх характеристик предметів, явищ.

Дитина протягом довгого часу вчиться використовувати сенсорні еталони як засіб сприйняття, і цей процес має свої етапи:

- 1 етап - предеталонний, проходить на 3-му році життя. Дитина спершу називає трикутні форми дахами, про круглі каже, що вони схожі на м'ячик. Тобто, при сприйнятті певного предмета інший використовується як зразок. Здійснюючи по відношенню до своїх іграшок різні маніпуляції, малюки змушені враховувати їх зовнішні риси.

- 2 етап - засобами сприйняття стають вже не конкретні предмети, а якісь зразки їх властивостей, причому, кожне має цілком певну назву. Діти опановують основними кольорами спектра, як у повсякденному житті, так і на матеріалі дидактичних вправ, завдань.

Базовою основою нормального фізичного, психічного, інтелектуального розвитку дитини є сенсомоторний розвиток. [3, с. 113].

Головний шлях сенсорного виховання має включати в ознайомлені дитини з сенсорною культурою. Поміж багатьох задач сенсорного виховання найважливішими для корекційного процесу з дітьми що мають порушення інтелекту є створення умов, що допомагали б розвитку в дітей широкого орієнтування в оточуючому предметному світі. Корисним та діючим засобом формування сенсорного розвитку дітей молодшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку є система дидактичних ігор та вправ, в процесі яких діти засвоюють сенсорні еталони та узагальнені способи визначення зовнішніх характеристик предметів.

При корекційній роботі, звертаючись до дитини, говорити просто і зрозуміло, уникати складної побудови речення, вживати тільки основні значимі слова, говорити так, щоб дитині було легко зрозуміти. При кожній нагоді повторювати одні й ті самі прості слова і фрази.

Починати слід з навчання дитини навичкам самообслуговування: самостійно пити, їсти, вмиватись, розчісуватись, чистити зуби, вдягатись і роздягатись. Заняття із сенсорного розвитку можуть проходити через гру з дидактичним матеріалом, іграшками, також в заняття можна включати рухові ігри, ігри з правилами, що забезпечує означення властивостей і сортування предметів. Вирішення завдань із сенсорного виховання передують проведенню занять з конструювання, ліплення, малювання, оскільки дитина має виокремити характеристики зображених предметів.

На початку сенсорного виховання необхідно привертати увагу дитини до зовнішніх властивостей та якостей предметів, а саме: на зорових, тактильних та слухових подразниках формувати стійкі уявлення дітей про колір, фактуру, величину, температуру і таке інше. Для цього дитині пропонують завдання на вибір за зразком і за словесною інструкцією («Дай таку саму квітку», «Знайди червону фігурку»). Такі завдання даються дитині у процесі дидактичних ігор і вправ. Якщо дитина вже виокремлює в предметі колір, форму, величину, необхідно формувати в неї систематизовані уявлення про зовнішні властивості предметів, про предмети навколишньої дійсності [4, с. 11].

Сенсорний розвиток є основою для подальшої пізнавальної діяльності дитини. Таким чином, в основі сенсорно-інтегративного підходу лежить метод сенсорної інтеграції як здатність корекційного впливу на пластичність мозку [5, с. 5].

Отже, процес розвитку сприйняття у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями інтелекту, а саме збагачення сенсорних еталонів, як основа в навчальній діяльності, є рушійною силою і в корекційній роботі з дітьми даної категорії, тобто в навчанні академічним знанням.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бовт А. В. Корекційна робота як умова психологічного розвитку дітей з порушеннями інтелекту, Миколаїв, 2023.

2. Мілова Т. Б. Головний напрямок сенсорного виховання дітей раннього дошкільного віку, 2020.

3. Нижник Т.О. Підходи щодо розвитку та корекції сенсорної інтеграції у дітей дошкільного віку, Запоріжжя, 2023.

4. Пшетаковська М. І. Особливості роботи з дітьми раннього віку з інтелектуальними порушеннями, ступені розумової відсталості. Методики корекційної роботи, 2023.

5. Тригубляк О. І. Сенсорне виховання як засіб корекції психофізичного розвитку дітей дошкільного віку, 2011.